

		Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
		Szkoła Doktorska Nauk o Języku i Literaturze 
		Zarządzanie danymi badawczymi w humanistyce
		dr hab. Karolina Gortych-Michalak, prof. UAM
Rodzaj zajęć	warsztat	
Język wykładowy	język polski	
Liczba godzin + forma zaliczenia	15 godzin / zaliczenie na ocenę	
Cel zajęć	• Pogłębienie wiedzy i umiejętności z zakresu zarządzania danymi badawczymi i metadanymi w badaniach językoznawczych i literaturoznawczych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki otwartej nauki i nauki obywatelskiej. • Pogłębienie wiedzy na temat aspektów prawnych i etycznych związanych z danymi badawczymi. • Zapoznanie z charakterystyką i typologią danych badawczych, w tym danych badawczych spełniającymi kryteria FAIR. • Zapoznanie z praktycznymi aspektami zarządzania danymi badawczymi, w tym ich organizacją, deponowaniem, udostępnianiem, wyszukiwaniem oraz ponownym użyciem. • Zdobywanie umiejętności z zakresu tworzenia, wdrażania i ewaluacji Planu Zarządzania Danymi (PZD) w projektach badawczych. • Opanowanie podstawowych technik tworzenia metadanych zgodnych z zasadami otwartej nauki. • Zdobywanie umiejętności z zakresu wyboru repozytoriów danych badawczych na potrzeby ich ponownego wykorzystania.	
Treści kształcenia	Moduł 1. Dane badawcze a otwarta nauka 1. Charakterystyka danych badawczych i metadanych. 2. Rola danych badawczych w otwartej nauce i nauce obywatelskiej. 3. Korzyści płynące z przyjęcia otwartego modelu komunikacji naukowej. 4. Przykładowe rozwiązania infrastrukturalne na potrzeby otwartej nauki. 5. Rola data stewardów w procesie zarządzania danymi badawczymi. Moduł 2. Cykl życia danych badawczych FAIR 1. Charakterystyka zasad FAIR. 2. Planowanie i tworzenie nowych danych badawczych. 3. Tworzenie i przetwarzanie istniejących danych badawczych – ewaluacja	

	i selekcjonowanie. 4. Przechowywanie danych w toku badania – bezpieczeństwo i dostępność. 5. Archiwizacja i udostępnianie danych – deponowanie danych, selekcja repozytorium, zakresy dostępności, wybór licencji. 6. Usuwanie danych – warunki czasowe i dostępności, samodzielne wycofanie zdeponowanych danych. Moduł 3. Udostępnianie danych badawczych 1. Wiarygodne, zaufane, specjalistyczne, ogólne i in. repozytoria danych badawczych. 2. Interoperacyjność danych badawczych. 3. Wizualizacja danych badawczych. Moduł 4. Aspekty etyczne, prawne, organizacyjne, finansowe i in. danych i metadanych badawczych 1. Praca z danymi osobowymi i danymi wrażliwymi. 2. Aspekty prawne danych tworzonych i danych wykorzystywanych. 3. Rekomendacje europejskie, polskie i instytucjonalne deponowania i udostępniania danych badawczych. Moduł 5. Metadane 1. Istota i rola metadanych w komunikacji naukowej. 2. Przegląd standardów metadanych. Moduł 6. Plan Zarządzania Danymi (PZD) 1. Korzyści płynące z planowania zarządzania danymi badawczymi. 2. Tworzenie PZD na potrzeby projektów badawczych. 3. Aktualizowanie i modyfikacja PZD w trakcie realizacji projektów badawczych.
Wymagania wstępne	• Doświadczenie w pracy badawczej w zakresie oczekiwanym od słuchaczy i słuchaczek Szkoły Doktorskiej. • Tworzenie lub ponowne wykorzystywanie danych badawczych w ramach własnego projektu doktoranckiego; warsztat nie jest przeznaczony dla osób, które nie pracują (lub nie planują) korzystać z danych badawczych w swoich badaniach.
Efekty uczenia się	
	Metody weryfikacji
W zakresie wiedzy: Osoba, która zrealizowała przedmiot, zna i rozumie: osiągnięcia światowej nauki w ramach dyscypliny, w której odbywa się kształcenie, a także paradygmaty i kierunki rozwoju tej dyscypliny, w sposób, który umożliwia twórcze i nowatorskie ich rozwinięcie oraz ich weryfikację w ramach podejmowanych projektów badawczych [E_W01] w stopniu zaawansowanym metodologię badań właściwą dla dyscypliny nauki, w której odbywa się kształcenie, co pozwala na właściwy dobór teorii i narzędzi badawczych oraz efektywne ich zastosowanie i modyfikację w ramach własnych badań [E_W02]	• Aktywny udział w dyskusji z elementami metarefleksji dot. wykonywanych zadań. • Krótka prezentacja Planu Zarządzania Danymi opracowanego na podstawie własnych badań

zasady upowszechniania wyników działalności naukowej, metodami tradycyjnymi oraz w trybie otwartego dostępu [E_W03] mechanizmy finansowania badań naukowych i pozyskiwania środków na badania [E_W05] podstawowe zasady transferu wiedzy do sfery gospodarczej i społecznej oraz komercjalizacji wyników działalności naukowej [E_W06]	
W zakresie umiejętności: Osoba, która zrealizowała przedmiot, potrafi: wykorzystywać wiedzę z różnych dyscyplin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i nowatorskiego rozwiązywania złożonych problemów badawczych lub wykonywania zaawansowanych zadań o charakterze badawczym. W szczególności potrafi: - definiować cele i przedmiot badań naukowych, - formułować hipotezy badawcze, - rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo i efektywnie je stosować, - wyciągać wnioski na podstawie wyników badań naukowych [E_U01] efektywnie pozyskiwać informacje związane z działalnością naukową, z różnych źródeł, również w językach obcych oraz dokonywać właściwej selekcji, krytycznej analizy oraz interpretacji tych informacji; ponadto potrafi dokonać oceny ich znaczenia dla rozwoju nauki [E_U02] dokonywać transferu wyników działalności naukowej do sfery społeczno-gospodarczej, we współdziałaniu z instytucjami z otoczenia społecznego i gospodarczego [E_U03] przygotować publikację naukową z poszanowaniem prawa autorskiego [E_U04] prezentować wyniki swoich badań oraz inicjować i prowadzić dyskusje naukowe i popularnonaukowe w języku polskim i obcym [E_U06] nawiązywać i realizować współpracę naukową w zespołach badawczych, również międzynarodowych [E_U07]	• Aktywny udział w dyskusji z elementami metarefleksji dot. wykonywanych zadań. • Krótka prezentacja Planu Zarządzania Danymi opracowanego na podstawie własnych badań
W zakresie kompetencji społecznych: Osoba, która zrealizowała przedmiot, jest gotowa do: działania zgodnie z zasadami etycznymi obowiązującymi w pracy naukowej i w relacjach międzyludzkich; ponadto jest gotowa do budowy etosu środowiska naukowego i zawodowego [E_K02]	• Aktywny udział w dyskusji z elementami metarefleksji dot. wykonywanych zadań. • Krótka prezentacja Planu Zarządzania Danymi opracowanego na

wypełniania zobowiązań społecznych jako badacz; inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, m.in. poprzez właściwe upowszechnianie w społeczeństwie osiągnięć nauki. Ponadto jest gotowa do podejmowania działań prowadzących do rozwoju obywatelskiego społeczeństwa opartego na wiedzy [E_K03]	podstawie własnych badań
Literatura	Berez-Kroeker, A. L., McDonnell, B., Koller, E., & Collister, L. B. (Eds.) (2022). The open handbook of linguistic data management. The MIT Press. Berghmans, S., Cousijn, H., Deakin, G., Meijer, I., Mulligan, A., Plume, A., de Rijcke, S., Rushforth, A., Tatum, C., van Leeuwen, T., & Waltman, L. (2017). Open Data: The researcher perspective. https://www.elsevier.com/open-science/research-data/open-data-report Briney, K. (2015). Data Management for Researchers: Organize, maintain and share your data for research success. Pelagic Publishing. Clare, C., Cruz, M., Papadopoulou, E., Savage, J., Teperek, M., Wang, Y., Witkowska, I., & Yeomans, J. (2019). Engaging Researchers with Data Management: The Cookbook. In Engaging Researchers with Data Management: The Cookbook. Open Book Publishers. Stuart, D., Baynes, G., Hrynaskiewicz, I., Allin, K., Penny, D., Lucraft, M., & Astell, M. (2018). Practical challenges for researchers in data sharing. Springer Nature. https://doi.org/10.6084/m9.figshare.5975011
Szczegółowe informacje	Warsztat ma na celu dostarczenie i pogłębienie wiedzy na temat istoty, rodzaju i roli danych badawczych w komunikacji naukowej, w tym w otwartym modelu komunikacji naukowej. W toku zajęć zaznacza się również istotność danych badawczych w rozwoju społeczeństwa cyfrowego i potrzeb rozwoju sztucznej inteligencji. Celem warsztatu jest wykształcenie praktycznej umiejętności wyszukiwania, tworzenia, udostępniania i użycia danych badawczych oraz zarządzania nimi. Poprzez aktywne uczestniczenie w warsztacie nabywa się kompetencje do wypełniania obowiązków badawczych, szczególnie w obszarze nauki obywatelskiej. Warsztat prowadzony będzie z wykorzystaniem metod aktywizujących proces uczenia się: wykład problemowy i konwersatoryjny, dyskusja, analiza przypadku, realizacja zadań i mini projektów samodzielnie i grupowo, możliwie z uwzględnieniem podziału ról w grupie.